

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

שערי דמעה לא ננעלו

מחילה וסליחה בבכיה ובתחנונים לעורר רחמיו שימחול ויסלח לכם, וכן עשו כולם. ויתמלא הארי רחמים עליהם וימחול להם. והנמשל הוא שהאדם מקלקל דרכו כל השנה כולה, הן בביתו והן בחנותו, הן בתפילתו, הן בביטול עסק התורה. וכאשר יבוא יצר הטוב לעורר לבו בתשובה, ואומר לו שובה ישראל כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט, הוא דוחה תשובתו לחודש אלו, ואומר יבוא חודש אלול ואעשה תשובה בעסק התורה ובסליחות. אחר כך יגיע אלול והוא עודנו הולך בדרכו הרע ואינו עושה תשובה, וכשיבוא יצר הטוב להזכירו ולעורר לבו בתשובה, הוא דוחה תשובתו לראש השנה וימים שבנתיים, אחר כך יגיעו ימים שבינתיים ואינו עושה תשובה, וכשיבוא יצר הטוב להזכירו ולעורר ליבו דוחה את התשובה ליום הכיפורים, אך כאשר מגיע יום הכיפורים וכבר יודע האדם שהוא קרוב לחתימה, ולא יזיה זמן ידחה תשובתו, ואותו היום שהוא קצר והמלאכה מרובה, מה יוכל לסגל בו? לכן מוכרח לעשות כמו עצת השועל שיהיה צועק ובוכה בלב נשבר לפני מלכו של עולם בסליחות ותחנונים רבים עד שעת הנעילה, ואלקינו מרחם לקבל תשובתו ושברון לבבו וחותם אותו בספר מחילה ובספר חיים טובים.

משל לשועל שראה את החיות עומדים בצער גדול, בשביל שכעס עליהם מלך החיות האריה ואמר שרוצה לעשות בהם נקם ומשפט חרוץ. ויאמר להם השועל אל תראו ואל תפחדו אני אכך עמכם אצלו ואפייסנו. אמרו לו במה תפייסנו? אמר להם יש לי שלש מאות משלי שועלים ואמר אותם לפניו ואצחק אותם, ובשמחתם בהם ינוח מכעסו ויתפייס וימחול לכם, ויאמרו טוב הדבר לכה אתנו. וילכו כולם עמו ביחד והלך עמהם שיעור מהלך אלפים אמה, ועצר באמצע הדרך, אמרו לו למה עצרת? אמר להם שכחתי מאה משלים מן אלו השלש מאות, אמרו לו לא נורא יכול להתפייס המלך גם במאתיים משלים, והלך עמהם עוד מהלך אלפיים אמה, ושוב עצר, אמרו לו למה עצרת? אמר להם שכחתי עוד מאה משלים, אמרו לו לא נורא יכול להתפייס המלך גם במאה משלים, והלך עמהם, עד שהגיעו סמוך לאוהל הארי ועמד ולא רצה לילך. אמרו לו למה עמדת? אמר להם שכחתי הכל ואין לי במה לפייסו. ויאחז אותם פחד ורעדה ולא ידעו מה לעשות. ויאמר להם השועל, עתה כבר באתם סמוך לאוהל הארי ואין מנוס לחזור שכבר ראה אתכם ואתם קרובים אצלו, לכן אין לכם תקנה אלא רק שיתאזר כל אחד ואחד לצעוק ולבכות בכל כוחו לפני הארי ויפלו לפניו לבקש ממנו

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך ושבת שבינו. מפרש"י ז"ל: כי תצא למלחמה - במלחמת הרשות הכתוב מדבר. היינו דהקב"ה יתן שתנצח ליצה"ר ע"י שתדע שה' אלוך שמלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מני, ועי"ז יתבטל כח הסט"א, וזה שפירש"י ז"ל במלחמת הרשות הכתוב מדבר, היינו באיזה אופן יקויים ונתנו ה' אלוך בידך דתיכף לצאתך למלחמה תנצח את היצה"ר, 'במלחמת הרשות' שתלחום עם היצה"ר בזה שהכל ברשותו של הקב"ה.

(אמונת משה, והוסף כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שהדבר שצריך זה היציאה למלחמה, שיהיה האדם מצידו עושה מלחמה נגד היצר)

"על זה יתפלל כל חסיד - פי' שיראה אויבו לפניו, וירא בעין השכלי שהוא אויב לו"

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך. בזוהר חדש (פ' זו) ר"ש פתח זנח ישראל טוב אויב ירדפוהו (הושע ח') זנח ישראל טוב דא יצר הטוב וכו' אויב ירדפוהו דא יצה"ר דאיהו שנאי' דבר נש כו'. וי"ל ע"פ דרך הכתוב (תהילים קי"ח) ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, דוד המלך ע"ה היה מתפלל שיעזור לו השו"ת שיראה כי היצה"ר שבא לו לפתותו לרעה, ומראה את עצמו שהוא אוהבו, כי באמת הוא שונא לו, וזהו 'נתנו ה' אלוך בידך' שימסר לו היצה"ר בידו ויראה שהוא שונא לו, וזהו פי' הכתוב להצילך ולתת אויבך לפניך שע"ז יתפלל כל חסיד שיתן ואייבו לפניו שיראה בעין השכלי שהוא אויב לו, ובפרט בר"ה אלול. וזהו הרמז שכתוב בספ"ק ר"ת ל'הצילך ולתת אויבך לפניך הוא אלול'.

(תפארת שמואל)

לחיות תמיד במלחמה כנגד היצר הרע

ושבת שבינו. בשם כ"ק אדמו"ר הזקן מוהר"י זי"ע מווארקיי זי"ע, ושבת שבינו הטעם וחשבו בקודש (דברים א') שהוא לשון עכבה, היינו שתתמיד בעבודת המלחמה עם היצה"ר תמיד, ובל תשכח רגע אחת בה' ובעבודתו, כמו שהיצה"ר הוא מתמיד בעבודתו שלוחם ומפתה אותך תמיד בלי הפסק רגע, עד כאן.

(שמח ישראל)

כל מה שאדם יכול לדבר היא נדבה ומתנה מהשי"ת לכן צריך לעשות בזה ציווי ה'

מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלוך נדבה אשר דברת בפ"ך (ב"ג, כ"ד).

פי' כ"ק אדמו"ר הזקן שתעשה את מה שאמרת, כיון שנדבה אשר דברת בפ"ך, שכל מה שאתה יכול לדבר זהו נדבה ומתנה מהשי"ת, לכן על"ך לעשות את ציווי ה' ולקיים את מה שנדרת.

(מאורן של ישראל)

גודל ההכנה, ושכרה

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך וגו' (כ"א, י'). מפרש הזוהר חדש דקאי על מלחמת היצר. ולכאורה אינו מובן וכי מיד כשיצא ללחום נתנו ה' בידו, היצה"ר, והלא כמה יגיעות צריך האדם להתייגע, וכמבואר (בחז"ה שער יחוד המעשה פ"ה, ע"ש) במאמר החכם למלך, שבתך ממלחמה קטנה ועוד אתה צריך ללחום מלחמה גדולה שהוא מלחמת היצר. וי"ל ע"פ הנאמר (שמות י"ב, כ"ח) וילכו ויעשו, וכי כאשר הלכו מיד עשו, אלא שהקבלה לעשות נחשב כאילו כבר עשו (ע"ש ברש"י), וכמו שדימה שלמה המלך ע"ה את ישראל לשושנה, לומר לך מה שושנה זו היא מסובבת בעלין וירוקין ונתן העלין היא השושנה האדומה, וכשנפתחו העלין הירוקין נתגלה השושנה האדומה, כן בכל ישראל הפנימיות שלו הוא רק טוב, וכאשר כלתה נפשו להדבק בה' בזה הוא משבר את כל הגשמיות אשר על הפנימיות שלו, ופתח את העלין הירוקין שעליו. ובזה נבאר הכ' כי תצא למלחמה' היינו כאשר תכין אותך למלחמה ותצא ללחום עם היצה"ר השוכן בקרבך, 'נתנו ה' אלוך בידו', הכתוב מבטיחך שיתן את החלק השוכן בקרבך, בידך, ברשותך, ויגלה אותו לעיניך, ולא עוד אלא ושבת שבינו, היינו שתזכה לתשובה מאהבה ויעשה מהעבירות זכויות.

(שמח ישראל, ועיי"ש בהרחבה)

תיכף כשיוצאים למלחמה אז מנצחים את היצה"ר

ווארט

תשובה על ידי ההתקשרות לצדיק הדור

כי תבוא בקמת רעך וקטפת מלילות בידך וחרמש לא תניף על קמת רעך (כג, כו)

מוטל על כל צדיק להעלות נפשות ישראל ולהעביר קומתם בלי דוחק, וזה פירוש כי תבוא, לשון ביאה שתרום קומתם על ידי אהבה. וזה בקמת רעך, וקטפת מלילות בידך. שמעתי בשם אדמו"ר הצדיק הרה"ק ר' אלימלך (מליז'נסק) ז"ע, וז"ל הגם מי שנתפס ח"ו תחת ידי לילית וכו', מוטל על הצדיק לקחת אותו משם, וזהו "וקטפת מלילות בידך". וחרמש, הוא דין, כמו שתרגום כלי זיינא, לא תניף על קמת רעך, חלילה לא תניח מידת הדין עליהם כלל [רק] רחמים גדולים תמיד וחיים ושלום על ישראל אכ"ר.

במאור ושמש פ' שופטים ב' והעיקר הגם שאדם ללמד כל התורה וילמד כל ספרי קודש ודברי חז"ל אינו מועיל לו לתשובה שלימה ולהסיר ממנו כל המסכים המבדילים אם אינו מתדבק לצדיקי הדור וקדושי ה'.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

להארה גדולה ונשמה יתירה, וביותר הארה ביום השבת קודש, וזהו סוד ביזמו תתן שכרו, אשר ר"ת של זה הוא 'שבת', ולכן נרמז שבת בר"ת של מצוה זו (ועיין בזוה"ק פרשת קדושים שהפליג מאוד בחומר דבר זה).

(הנהגות צדיקים מהרה"ק ר' חיים ישעיה מראחוב)

כי תצא למלחמה על אויביך וגו' (כ"א, י) מפרש"י ז"ל: במלחמת הרשות הכתוב מדבר, וי"ל שזהו לקדש עצמו במותר לו שהדבר רשות אצלו, רק שלא למלאות תאוותו ולקדש עצמו, זהו עיקר המלחמה שצריך ללחום נגד היצה"ר כי לאיסור גמור אין אדם גרוע מיד כ"כ שיפתה אותו היצה"ר לזה רח"ל, אך במקום שהוא דבר רשות שם עיקר המלחמה, וזהו במלחמת הרשות הכתוב מדבר.

(אבני נזר)

ואתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים (כה, יח). שמעתי מא"ז הרה"ק ר' צבי הירש מאפאטשנא זצ"ל בשם הרבי מלובלין זצ"ל: ואתה עיף ויגע, אע"פ שאתה עיף בתעניתים ובסיוגים, אע"כ ולא ירא אלוקים, [יכול להיות שאין לו יראת ה'] כי העיקר הוא יראת ה'.

(אמרתך חייטני, טאלנא)

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנפול ממנו. י"ל ע"ד רמז על יום המשפט, שהוא ר"ה הנהגה ידוע כי זה היום תחילת מעשיו ית"ש ובכל ר"ה נתחדש העולם ושבים כל הדברים למקורם ועיצומו של יום מעורר זה בכל ר"ה, וזה י"ל שמרמז כאן תבנה בית חדש היינו בר"ה כשמגיע העת להתעורר שיבנה העולם בנין חדש כנ"ל אז תראה ועשית מעקה גימטריא ר"ו מספר גבר"ה ע"ה, גנך' מספר כ"ז שם הוי"ה ב"ה שורש החסדים והרחמים והיינו שתראה לשתף גבורה וחסד להמתיק הגבורות ולהדק מדת הדין למידת הרחמים והבן.

(דגל מחנה אפרים)

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוך בידך ושבת שבינו (כ"א, י). כדי ליישב מאי "ושבת שבינו", הוה ליה לומר "ושבת שבינו". אך יאמר ע"ז שאמרו ז"ל (ברכות כט.) "אל תאמין בעצמך", אף אם ונתנו, אל תנח ושבת. כי אם תניחנו אף רגע אחת יתגבר עליך ויפילך עד אשר לא תוכל קום. והיינו ע"פ דברי החובת הלככות בשער יחדו המעשה פרק ה' וזה לשונו, "ומן התימה אחי כל אויב שיש לך אם תנחו פעם אחת ירף ממך כו". לכן נאמר ושבת שבינו, שתמיד מוכרח אתה לשבה ואם לאו ישבך, והיינו שבין שכבר נשבה, אתה מוכרח לשבה תמיד.

(ישמח משה)

הקם תקים עמו (כ"ב, ד). כפי מה שאחר עוזר לחבירו - כענין אומרם "הוי נושא בעול עם חברך" - כמו כן זוכה לתקן עצמו ליישר אורחותיו, להיות לו תקומה. וזה הקם תקים עמו, והוא ענין "יותר משבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עמו".

(שפת אמת, גור)

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבינו (כ"א, י). שאל הרה"ק מפשיסחא ז"ע: הרי פתח הכתוב בלשון רבים "על אויביך", וסיים בלשון יחיד "ונתנו"? אלא התיירוץ הוא: ידוע מאמר חז"ל (סוכה נב ע"א) "א' שמות יש לו ליצר הרע וכו'" - דהיינו, היצר הרע מבקש לעשות הכל בכדי להכניע את האדם, לכן הוא מגיע אליו בכל מיני צורות שונות ומשונות, ובכל פעם הוא מגיע בדמות אחרת, בשם אחר, ופושט צורה ולובש צורה עד שנדמה לו לאדם כי יש לו מלחמה עם אויבים רבים וכורע תחתיו. אך באמת, אינו אלא אויב אחד קטן, שמנסה להפיל את האדם בכל צורה שהיא! וזהו א"כ הפשט בכתוב: "כי תצא למלחמה על אויביך" לשון רבים: אתה בודאי חושב שיש לך מלחמה עם הרבה אויבים, ולכן אתה מפחד ואומר: איך אני אוכל להתגבר עליהם? התשובה היא לכך: "ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבינו" לשון יחיד, תדע לך, שאין זה אלא יצר הרע קטן ויחיד שמדמה את עצמו להרבה, ואין לך לפחד כי "ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבינו" (פנינים)

וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה (כ"א, י"א). לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקב"ה מתירה, ישאנה באיסור (רש"י). שאל הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע - היתכן? היאך יתכן לחשוד ביהודי שיהא עושה באיסור דבר שאין עליו היתר? אלא ההסבר הוא כך: דהרי בסוף הפרשה הקודמת כתוב, שבשעה שיצאו למלחמה, הכריזו תחילה: "מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו", ודרשו חז"ל "הירא ורך הלבב" - זהו הירא מעבירות שבידו. נלמד מכאן, שכל היוצאים למלחמה היו בטוחים בעצמם שהם נקיים מעבירות. ויהודי המתהלך בהרגשה שהוא נקי מעבירות, דווקא לגביו יש מקום לחשוש, ש"אם אין הקב"ה מתירה, ישאנה באיסור", כי הוא מסוגל להכל, כי מי שאין לו כל רגש של חטא, עלול להיכשל בהזדמנות ראשונה! (שם)

לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו (כ"ב, י). כתב הרה"ק בעל ה"מאור ושמש" ז"ע "שור" רומז למשיח בן יוסף, כמו שנאמר ביוסף (בכור שורו) (דברים ל"ג, י"ז). "חמור" רומז ל"משיח" בן דוד, כדרך אומרנו "עני ורוכב על חמור" (זכריה ט', ט). וזה הכוונה: "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו" - שלא נחריש ונשתוק מלהתפלל ולעשות מעשים טובים על שיבוא במהרה משיח בן יוסף (הנרמז בתיבת "שור") ו"משיח" בן דוד (הנרמז בתיבת "חמור") (פנינים)

בזוהר חדש (דף מ"ו ע"ד) ז"ל: "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" (כ"א, ג) דא הוא ירחא דאלול וכו' [ע"ב] בקיצור, וז"ל האר"י: ג"כ: ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, את אביה זה הקב"ה, ואת אמה זה כנסת ישראל, יכבה האדם ויתחנן לפני ה' ירח ימים הוא חודש אלול שהמה ימי רחמים ורצון.

(סוד ושורש העבודה)

ביזמו תתן שכרו, מי שמקיים המצוה לתת שכר שכיר בזמנו וביומו, יזכה

מעשי צדיקים

זיווגו של המהר"ל מפראג (יומא דהילולא ח"י אלול)

ונסע לפוזנן כדי לעמוד מקרוב על טיב החתן המיועד, ולסיים את השידוך בכי טוב. הבחור מצא חן בעיניו מאד וגם בעיני הוריו נראה השידוך המוצע, מיד ישבו וכתבו תנאים בהם התחייב אבי הכלה כי במשך שלוש שנים הוא יקיים בכבוד את החתן המיועד, כאשר הוא ילמד בישיבתו של הגאון המפורסם רבי שלמה לוריא המהרש"ל בבריסק אשר בליטא, אחר כך כאשר ימלאו לחתן שמונה עשרה שנה תיערך החתונה בשעה טובה ומוצלחת, והמחותן מתחייב לקיים את הזוג הצעיר כל עוד ירצה החתן לשבת וללמוד. ר' שמואל חזר לביתו שמח וטוב לב, זמן קצר לאחר מכן נסע החתן המיועד אריה לייב לבריסק והחל ללמוד בהתמדה ושקידה בישיבת המהרש"ל.

לפני כארבע מאות שנה חי בעיר הגרמנית וורמס וורמיזא, יהודי עשיר ומיוחס ששמו היה ר' שמואל בר' יעקב הקצין. לאיש הזה היתה בת ושמה פעריל והיא היתה מיוחדת במידותיה הטובות ובחן יהודי. כאשר הגיעה פעריל לגיל שבו נהגו בנות ישראל להשתדך באותם הימים היה זה לרוב גיל של 13-14 שנה, החלו להציע לה שידוכים לרוב, מכל ההצעות מצא חן בעיני אביה תלמיד ישיבה צעיר מעיר פוזנן שיצא לו שם של עילוי, ואף מוצאו היה ממשפחה מיוחסת אף היא מוורמס, המשפחה עברה לפני שנים רבות לפוזנן, שם הבחור היה יהודה לייב, שמאוחר יותר התפרסם בכל העולם כהגה"ק ה"מהר"ל מפראג" זיע"א. ר' שמואל קצין לא התעכב, קם

הכל היה טוב ויפה והכל היה אמור להתבצע בדיוק לפי התכנית, אולם אז בהשגחה הפרטית שמפעם בפעם מסובבת את גלגל החיים כך שעשירים נעשים לפתע עניים מרודים ולהיפך, גם ר' שמואל הקצין החל לפתע לדרת מנכסיו הרבים, עד שתוך זמן קצר איבד את כל הונו ואף שקע בחובות. הוא נאלץ למכור את כל חפצי הערך שבביתו לכיסוי חובותיו, וכל מה שנותר לו בחיים היתה בתו היחידה שישבה עתה בבית וציפתה לישועה. כאשר הגיע הזמן המיועד של החתונה, ובידי המחזן לא היו האמצעים שיאפשרו לו את קיום התנאים שעליהם הוא חתם, שיגר ר' שמואל איגרת אל החתן המיועד בה תיאר במדויק את מצבו העגום, שיחרר את החתן מהתחייבותו ואמר לו כי רשאי הוא להשתדך כרצונו, ואף ביקש ממנו מחילה באותה הזדמנות. הידיעה העצובה שנפלה עליו כמו רעם ביום בהיר כאבה לאריה לייב מאד, הוא השיב למחזנו במכתב נוגע ללב בו ניסה לנחמו ולעודדו כדי שלא יפול ברוחו, כי הרי ישועת ה' כהרף עין, יחד עם זאת הוא הבטיח למחזן נאמנה כי אין לו אליו כל טענות, גם הוא מצידו משחרר את הכלה שתוכל להשתדך עם מי שתרצה, מה שנוגע לי, סיים אריה לייב את מכתבו, אני נשאר איתן באמונתו בבורא עולם ואצפה לישועתו.

אחר הדברים האלה שיקע אריה לייב את עצמו בלימודים ביתר שאת, כאשר הגיעה שעת החתונה והחתן נשאר ללמוד בישיבה, הבינו כולם שהשידוך התבטל, מיד החלו לבוא שדכנים אל העילוי הצעיר עם הצעות מהצעות שונות וקוסמות, אך הוא הודיע לכולם כי נפשו חשקה בתורה, ובשלב זה אין הוא מעוניין להשתדך, הוא שקע בלימודים יומם ולילה, חבריו בישיבה התחתנו אחד אחד ועזבו את הישיבה, אחרים באו במקומם ואריה לייב התמיד בלימודיו, כשהוא חוזר על הש"ס פעם אחר פעם. "לייב הרווק" כך היו מכנים אותו בעיר עורר התפעלות גדולה בהתנהגותו אצל כל מי שהכיר אותו, כולם שיבחו אותו כהרף עין ובקי קדוש וטהור, והוא המשיך ללכת בדרכו שקט וצנוע, כשהוא נועל את עצמו בין כתלי הישיבה. מכתבו של חתנו לשעבר יהודה לייב עשה על ר' שמואל רושם עמוק, עתה קל היה לו יותר להשלים עם הרעיון שאיבד את כל הונו, "ה' נתן וה' לקח" וה' יכול לחזור ולתת שוב, בכל זאת גדול היה צעריו שהוא הפסיד חתן כה יקר, וגם נשאלה השאלה הכאובה מה יעלה עתה בגורלה של בתו. דווקא בתו לא היתה מיואשת כלל, מכתבו של החתן לשעבר אמנם נגע ללבה עד דמעות, אולם עד מהרה היא מחתה את דמעותיה וכמו חתנה לשעבר גם היא היתה מלאה בטחון בה, מלבד זאת לא היה לה זמן כדי לקונן על מר גורלה כי עתה היתה זו היא שהפכה למפרנסת של הוריה כאשר אביה נשאר בחוסר כל.

פתחה פעריל חנות קטנה ובה מכרה דברי מאפה מעשי ידיה, בין שאר מעלותיה הרבות היא היתה גם מוכשרת מאד ונודעה כשערים כמי שאופה עוגות ועוגיות מצוינות גם קודם לכן ניצלה כשרונותיה אלה לצרכים ביתיים ורבים מאורחי הבית שהיו צובאים עליו בימים הטובים היו נהנים מהחלות המתוקות העוגיות והדובשניות שלה, עתה הפך התחביב לפרנסה והחנות הקטנה הבטיחה פרנסה מצומצמת למשפחתה שירדה מנכסיה, אם כי לא היתה אפשרות לחשוב על חסכוניות וודאי שלא על נדוניה, ומה שנוגע

לשידוך היה אביה שואל את בתו, גם שדכנים היו באים בזה אחר זה כדי להציע לנערה המיוחדת והמוכשרת שידוכים טובים, ומשפחות טובות רבות היו רוצות אותה בתור כלה, אולם היא דחתה באדיבות אך בתקיפות את כל ההצעות, בליבה חיה האמונה כי חתנה לשעבר הוא בכל זאת מי שנועד לה על ידי ההשגחה העליונה, כמו חתנה גם היא היתה חדורת בטחון בה וציפתה וקיוותה לישועה.

כך עברו כמעט עשר שנים, באותם ימים פרצו מהומות רבות במדינה, נסיכי גרמניה נלחמו בינם לבין עצמם הקתולים נגד הפרוטסטנטים ולהיפך, האיכרים ניסו להתמרד נגד אדוניהם ששיעבדו אותם, העיר וורמס היתה נתונה במוקד המהומות, גדודי חיילים נכנסו ויצאו ורחובות העיר היו מלאים אנשים מזויזים מכל הסוגים שבאו מכל הכיוונים יוצאים ונכנסים רגליים ופרשים מכל המינים,

יום אחד קרה שברחוב בו היתה חנותה הקטנה של פעריל עברה קבוצה של פרשים, קצין צעיר התעכב לרגע ליד החנות שעל השולחן שניצב לפניו היו מוצגים דברי המאפה הריחניים, ריח החלות הטירות נכנס לאפו של הקצין הרעב והוא חיכה עד שחבריו חלפו על פניו, אחר כך הוא לקח את החנית הארוכה שבידו, תקע אותה לתוך חלה טריה חבט בסוסו ופתח בדהרה כדי להשיג את חבריו הפרשים, פעריל שראתה את המעשה, יצאה מהחנות בריצה פתחה בצעקות, "גיוואלד" וקראה אחרי הקצין: "אתה לא שילמת, זה לא יפה, כך לא מתנהג קצין".

הקצין נעצר לרגע הפנה את ראשו לעבר הנערה משך בכתפיו ועושה בידו תנועת יאוש, כמי שאומר מה לעשות? אין לי כסף והבטן ריקה. הוא המשיך לעמוד רגע במבוכה ניכרת, אחר כך חזר על עקבותיו ניצב לפניו על סוסו ואמר בצורה מנומסת, אני מתנצל ומבקש סליחה אלף פעם, שלושה ימים לא אכלתי מאומה אין לי במה לשלם, הנה קחי את זה במקום כסף, ובאומרו זאת הוא לוקח מאחוריו כיסוי אוכף ישן ומקופל וזורק אותו לנערה המשתאה. הקצין התרחק בדהרה ופרלה הכניסה את הכיסוי לחנות, והחלה לפתוח אותו תוך שהיא חושבת מה לעשות אתו, מה שווה לי סמרטוט ישן זה? הרהרה בלבה, וסחבה את הכיסוי הכבד לפני החנות, כדי לשים אותו באחת הפינות. כאשר היא סחבה אותו בקושי רב החלו להתגלגל מהשמיכה הרקובה למחצה מטבעות זהב לרוב, פעריל כמעט שהתעלפה מרוב התרגשות, היא נעלה את החנות, רצה הביתה וסיפרה את הידיעה המרעישה לאביה. אמר ר' שמואל: ניקח את השמיכה הביתה ונחכה שלושה ימים, אם תוך שלושה ימים יחזור הקצין הפרש וידרוש בחזרה את הכיסוי, נחזיר לו כמובן כי זה שלו, אם הוא לא יחזור, נדע כי ה' יתברך שלח לנו ישועה מן השמים.

כאשר עברו שלושת הימים והפרש לא חזר, כתב ר' שמואל הקצין מכתב לחתנו לשעבר ובו הבשרה הטובה כי השם הצליח דרכו ושוב מסוגל הוא לעמוד בתנאים אותם הם כתבו לפני כעשר שנים. ובכן אם החתן מסכים ואין מצידו שום מניעה, אפשר להוביל את פעריל לחופה בשעה טובה ומוצלחת. יהודה לייב שהמתין גם הוא מתוך ביטחון בהש"ת כמו פעריל ליום בו הזיווג האמיתי ייצא לפועל, הסכים כמובן להשתדך שוב עם ר' שמואל הקצין. גדולה היתה שמחתם של החתן והכלה והחתונה נערכה במזל טוב ובשעה טובה, קהילת וורמס שבעה רוב נחת וגם מן השמים איחלו מזל טוב שהזיווג יהיה לבנין עדי עד.

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

כח התפילה בימי הרחמים והרצון

והמעלה שיוצאים מיד למלחמה ביצה"ר, שמיד 'ונתנו ה' אלוקיך בידך', ויהיה בידך וברשותך, ותגלה אותו בעיניך. ולא עוד אלא 'ושבית שביו' שתזכה לתשובה מאהבה, ויעשה מהעבירות זכויות (ע"פ דבריו הק' ב"ישמח ישראל" בפרשתן סוף אות א'). ודבר בעיתו מה טוב שקוראים הפרשה בחודש אלול, שזה הזמן לחזור בתשובה על כל הדברים הרעים שעשינו בשנה העעל"ט בעצת היצר, והיכון ישראל לפני ה' אלוקיך, לקראת יום הדין שבו הקב"ה יפתח את ספר הזכרונות, ומאליו ייקרא, ויד כל חותם אדם בו, ולכן עלינו לפשפש במעשינו המקולקלים, ולהיות סור מרע, ולקבל על עצמינו מכאן ואילך להיות עשה טוב, ובזכות הקבלה נזכה לשנה הבאה עלינו לשנה טובה ומתוקה. אבל ראשית יש לנו להכניע את היצה"ר, שהוא מפריע לנו בעבודת הבורא ב"ה, ומסית אותנו לעשות נגד רצונו ית' לדאבוניו הרבים.

ויותר להרחיב הדברים. יעקב אבינו ע"ה הולך להיפגש עם אחיו הרשע, והוא מכין את עצמו וכלשון המדרש "יעקב התקין עצמו לשלושה דברים: לתפילה, ולדוורון, ולמלחמה" (קוהלת רבה פרשה ט). יעקב אבינו ע"ה התקין

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שביו (פרשתן כ, א'). לכאורה קשה על איזה מלחמה מדבר הכתוב? ועוד, אם יוצאים למלחמה, כולם יוצאים - זקנים עם נערים להילחם נגד האויב, ולמה אמר הכתוב בלשון יחיד 'כי תצא' ו'למה נקט הכתוב 'על אויבך' ולא אמר 'נגד אויבך'?

על השאלה הראשונה, מבאר רש"י הק', "במלחמת הרשות הכתוב מדבר", מלחמה שצריכים לצאת מיד ולא לחכות רגע! שהרי לא אמר הכתוב כללים מיוחדים לפני היציאה למלחמה, אלא צריכים לצאת למלחמה מיד, כי היצה"ר בא אלינו במרמה בכל עת ושעה, ועלינו להקדים אותו, ולכבוש אותו תחתינו. ונאמר בלשון יחיד, שיוצאים למלחמה כולם צריכים להיות מאוחדים עם רצון יחיד ומיוחד, כאיש אחד בלבד אחד להילחם נגד האויב, לנצחו ולהכניעו. ונקט הכתוב 'על אויבך', משום שמדובר במלחמת היצר, ובשעה שאדם נוצח את היצה"ר, אז 'ונתנו ה' אלוקיך בידך', שיש לאדם לעמוד על המשמר נגד היצר, ולא לעמוד 'נגד', כי אדם צריך לעמוד מעל היצר, ולא שח"ו שהיצר יעמוד מעליו, ויאמר לו מה לעשות! אלא זה מלחמה תמידית של האדם נגד היצה"ר, לנצח ולהפיל אותו, ולהיות מעליו!

א"ע לפעול בשלושה מידות מנוגדות בעת ובעונה אחת, 'דורון' - חסד, 'מלחמה' - מידת הדין, 'תפילה' - שבאמצעותה מעוררים את מידת הרחמים. יעקב אבינו חוזר מחרן לא"י ובדרכו מתכונן הוא לקראת הפגישה עם אחיו עשיו. ההכנה שלו נעשית בג' דרכים ידועות: 'דורון' שולח הוא משלוח מכובד של בקר וצאן כדי לרצות את אחיו. ואדרבא כותב ה"בן איש חי" שהעובדה שיעקב שולח גם עיזים, למרות שעלול הדבר להזכיר לעשיו את התרמית שהייתה בלקיחת הבכורה ע"י לבישת עורות גדיי העיזים על ידיו של יעקב, עובדה זו מלמדת שיעקב, מחד הבין שעשיו רוצה להתפייס עמו, ומאידך מכין הוא את עצמו גם לאפשרות של מלחמה ולכן מחלק הוא את המחנה לשניים. ובעבר להשתדלות הטבעית של מלחמה נגדו, הוא הכין את עצמו בעוד דבר חשוב ונצרך, שכל אחד צריך להכין את עצמו בכל עת ועונה. וזוהי אותה תפילה שמתפלל יעקב אבינו "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" שד' יצליח דרכו בכל הדרכים, בין אם יתחיל עם מלחמה, ובין אם הוא יחליט להתפייס עמו. בעצם יש פה עוד דבר פנימי שיעקב אבינו ע"ה הכין את עצמו, הרמב"ן מבאר בתחילת הפרשה ש"נכתבה הפרשה הזאת להודיע כי הציל הקדוש ברוך הוא את עבדו וגאלו מיד חזק ממנו, וישלח מלאך ויצילהו. וללמדנו עוד שהוא לא בטח בצדקתו והשתדל בהצלה בכל יכלתו. ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יאירע לנו תמיד עם בני עשו, וראוי לנו לאחז בדרכו של צדיק שנזמין עצמו לשלשת הדברים שהזמין הוא את עצמו, לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך מלחמה, לברוח ולהנצל".

ולדברי הרמב"ם עולים שלושה עניינים כנגד השלושה דברים שהכין עצמו יעקב אבינו ע"ה קודם שבא לפני עשיו אחיו. א. שבכל דור עומדים עלינו לכלותינו וחסד ד' עלינו תמיד להצילנו מכל אויבינו. ב. שחובה על האדם לעשות השתדלות, ולא לסמוך על הנס. ומובן שיש סייעתא דשמיא תוך כדי ההשתדלות שאדם עושה, שהקב"ה תמיד עוזר ומסייע לנו בכל הדרכים, רק הוא מבקש מאיתנו לעשות את הפעולה הקטנה, והוא כבר שולח את עזרתו הגדולה ממכון שבתו מן השמים. והדבר השלישי. "ראוי לנו לאחוז בדרכו של צדיק" עלינו לדעת שבכל דבר וענין ההצלחה תלויה בג' הדברים - דורון תפילה ומלחמה. וזה פירוש דברי חז"ל בגמרא (ברכות ה) "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע" ומפרש רש"י יעשה עמו מלחמה. כשהמטרה היא לבוא לדברים הרוחניים של "בכל לבבך" היינו בשני יצירך.

ולדין ייאמר "כי תצא למלחמה על אויביך" שצריך שלושה דברים קודם היציאה למלחמה, א. 'כי תצא'. כ"ק אדמו"ר בעל ה"תפארת שמואל" ז"ע רמז בקדשו (פרשתן אות ד') "להצילך ולתת אויביך לפניך ר"ת אלול, ע"ד מה שמבואר בזוהר חדש (עב). כי תצא למלחמה על אויביך - דא יצר הרע, דאיהו שניאה בר נש, דשלמה מלכא קרייה שונא, דכתיב (משלי כ"ה, כ"א) אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו', ובכתה ירח ימים (כ"א, י"ג) דא היא ירחא דאלול". ע"כ תוכן דברות קדשו. וע"כ לקראת היציאה, עוד לפני המלחמה, תביא לו 'דורון' וכלשון הכתוב 'אם רעב שונאך האכילהו לחם' ואז הדבר השני של היציאה למלחמה 'להצילך ולתת אויביך לפניך', שזה כל המטרה שהוא יהיה תחת האדם ולא מעל האדם, ויורה לו מה לעשות בעצותיו הרעים. ומלחמה זה דין, ולכן עלינו גם לדעת שמיד 'ונתנו ה' אלוקיך בידך' מידת הרחמים. ואשר על כן עלינו להתפלל ולבקש שנוכל לנצח על מלאכת בית ה', וכמאמר הכתוב "ואברהם עומו עומד לפני ה'" ואין עמידה אלא תפילה, שהוא קבע מקום לתפילתו, וזה אחד מתנאי התפילה, שיקבע מקום לתפילתו (רמב"ם). ובגמ' בברכות (ו:) איתא, "אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו... ואברהם אבינו מנא לך דקבע מקום, דכתיב וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם. הרי דלישנא דהאי קרא קאי על קביעות המקום לתפילה של אברהם אבינו". ולכן הקביעה לתפילה, היא מקום הקביעה ליציאה למלחמה, ובכל מקום שעלינו לעזור מידת הרחמים גם ייקרא מקום קבוע שהרי עומד שם ורוצה לעשות השתדלות באופן מסוים, וכשמתפלל ממקומו, הקב"ה ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו, ויחון עם המיוחדים שמו ערב

ובוקר בכל יום תמיד. מקום הקבוע שבו אנו עומדים, הוא ימי חודש אלול, ימים ש"המלך בשדה", "א"צ ל'דודי ו'דודי ל"י", "וקרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת", וימים אלו נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה בבוא ימים אלו לתיקון המעשים, ולקבל על עצמינו קבלות טובות לשנה הבאה עלינו לטובה, שבימים אלו משה רבינו עלה לשמים לבקש סליחה ומחילה על חטא העגל, וארבעים יום שמר"ח אלול ועד עשרה בתשרי, שבו הקב"ה אמר לו "ויאמר ה' סלחתי כדברך", אז אנחנו מצויים על קיום מאמר הכתוב "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" ימים אלו יכול כל אדם לחזור בתשובה על מעשיו הרעים, והקב"ה בודאי יתירצה לו, ויעשה עימנו צדקה וחסד ויושיעינו.

ואסיים בדבריו הק' של בעל ה"בני יששכר" שמבאר את "מהות החודש" בפרק א', ועל ימי הרצון הללו, ואתמקד ברשות הקורא, על דבר נפלא שכונת. ועיי"ש עוד בהרחבה בדבריו הק'. כתוב "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר" דקדקו המפרשים מהו 'בעת ההוא' ומה הוא 'לאמר'? "הנה ידוע כפי המקובל מלחמת סיחון ועוג היה באלול, וזהו הנרצה 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא' דייקא אחר מלחמת סיחון ועוג שנכתב לעיל שהמלחמה היתה באלול ובאותו הזמן התחננת, 'לאמר' לדורות שאותו הזמן מסוגל לתפילה והנה הזכיר לשם בתפילתו הוי"ה בניקוד אלוקי"ם הרומו לבינה (בגמ' אלול) תשובה עילא' שבו בפרק מסוגל לתשובה עילאה ותדע ג"כ בעת ההוא ע"ת ר"ת תשובה עילאה".

וממשיך ואומר ברהט לשונו: "באלול אנו אומרים בתפילותינו בסליחות. לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך כדלים וכרשים דפקנו דלתך" דהנה חדשים הקודמים תמוז אב נקרא דלים ורשים (עד כי ירחם הש"י במהרה), דהנה מבואר בכתבי האריז"ל שם אדני' במילואו ישנו י"ב אתיון כזה אל"ף דל"ת נו"ך יו"ד. והנה בכל חמש מן י"ב חדשי השנה מאיר אות אחד דהיינו לניסן א' ולאיר ל' ולסיון ה' ולתמוז ד' ולאב ל' וכן אינך. על כל פנים הנה אלו ה' חדשים תמוז וא"ב בהם אתוון ד"ל (זה כוונתנו בברכ' אמת ויצב בימים ההוא באייר עוזר דלים אשר במהרה הש"י יעזור את הדלים הללו ומדלה יבצעני) והנ' בהגיע חדש אלול הנה תצטרף הת' אל הדל ומתהווה דלת פתוחה לשבים. ע"כ הוא ימי רצון גם בימי דלותינו. והנה אנחנו הגורמים הייחוד ע"י הצדקה והחסד שאנחנו עושים לפתוח הדלת. והבן".

ומבאר "עפי" הדברים האלה יתפרש ג"כ ואתחנן אל י"י בעת ההוא לאמר בעת ההו' דייקא. ומהו הלאמר. ולפי הג'ל' יונח דקאי ג"כ אדלעיל אחר מלחמות סיחון ועוג שהיה באלול. והנה הוא עת רצון לקבלת התפילות. כי בימים ההם בזה הזמן ניתוסף אות הע' אל אותיות ר"ש ומתהווה שער. וניתוסף אות ת' על אותיות דל ומתהווה דלת (נרמז בכתוב וא"ד (אלף ד' בגמ' שער דלת) יעלה מן הארץ והשקה וכו') הנה בחדש הזה מתוספין אתוון ע"ת. ונקר' עת רצון וזהו ואתחנן אל י"י בעת ההוא (דייקא) לאמר לדורות לדפוק על דלתי הרחמים בעת ההוא והבן". עכ"ל הק'.

ימים אלו שהקב"ה פותח שער לדופקי בתשובה, ודלת פתוחה לשבים לפניו על כל השנה החולפת, וימים אלו הם עת רצון לקבלת כל התפילות, ונתנו ה' אלוקיך בידך' זמנים שהקב"ה נתן את האפשרויות בידך, לבחור מי... או מי... אבל מעל הכל 'ושבית שבו' "תשובה תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", דורון - צדקה, תפילה כמשמעו, ולמלחמה - תשובה, כי תשובה זה להילחם על מה שאנחנו רגילים. וסימנך דל"ת ר"ת 'דורון תפילה למלחמה, שלשה דברים שבאמצעותם אפשר לפתוח את כל השערים והדלתות... ושיש בידינו את כל האפשרויות הנ"ל, בוודאי נזכה לתשובה מאהבה, ושהקב"ה יעשה מהעבירות זכויות, ונדע מה להתפלל ואיך להתפלל, ומה לבקש. וננצח בלחמת היצר עד ש'ונתנו ה' אלוקיך בידך'. ולזכות לקבלת כל התפילות והבקשות שביקשנו, ושנבקש בימי הרחמים והרצון, ויעלו לרצון לפני אדון כל. ונזכה בזה השנה "מלוך על כל העולם כולו בכבודך, והנשא על כל הארץ ביקורך, והופע בהדר גאון עוזיך על כל יושבי תבל ארצך" בגאולה השלימה בקרוב ובימינו אמן וכן יהי

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

יפוצו מעיינותיך חוצה"

קח לך זכות וחלק בהוצאות הגליון השוטפות מדי שבת בשבתך

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ת. נ. צ. ב. ה.

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפריסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האישי" או במספר טלפון ("קהילות"):

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין ניתן אכסא פאנלאל אל פנימא לרימא אגראל אפנימא עבדא זכאל

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבוים הי"ו,

או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.